

Gøtunøvn

Kristin M. Magnussen

EINGIN WILLIAMS- GØTA OG EINGIN STERTUR

Staðarnøvn, tjóðarhetjur og skald ganga aftur í gøtunøvnunum í bygd og bý, men enn finst eingin gøta í Føroyum, ið er uppkallað eftir okkara skipum, fiski ella ull, og heldur ikki William Heinesen hevur enn fingið nakra gøtu. Eftir hvørjum leisti verða okkara gøtur navngivnar? Og hvat leggja vit dent á? Hesum hevur Kristin M. Magnussen granskað í.

Tað vísir seg, at nøkur evni ganga aftur, tá tað kemur til gøtunøvn í Føroyum. Tað eru til dømis staðarnøvn, tjóðarhetjur og skald

EILEN ANTHONIUSSEN

Vit navngeva gøtur í tráð við Adressulógina frá 2002, sum áleggur øllum bústaðum í Føroyum eitt navn og eitt húsanummar. Men hvussu fer ein navngeving av eini gøtu í veruleikanum fram?

Vit geva okkara børnum navn, og kanska vit fáa hug til at broyta okkara eftirnavn, men hvussu navngevur tú eina gøtu? Tað helt eg vera ein forvitnisligan navnafrøðiligan spurning sum heild og setti mær tí fyri at kanna, hvørji atlit gera, at eitt navn verður valt í mun til eitt annað, greiðir Kristin M. Magnussen frá.

Hon er mag.art. í norðurlensdskari málfrøði og ph.d.-lesandi á Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetri Føroya. Sum mál- og navnafrøðingur hava staðarnøvn hennarastóra áhuga, og er tað eisini hetta, hon seinnu árin hevur granskað í. Tá so Adressulógin kom í 2002, var hon ikki sein at síggja ein granskingarmøguleika í evninum.

Av tí at lóggávan er so ung, er siðvenjan jú eisini ung, hóast vit hava navngivið gøtur og vegir nøkur ár aftur í tíðina. Men fram til 2002

í nøkrum av teimum smáu bygdunum hevur man hildið fast við, at man er ein bygd og ikki ein býur. Har verða ofta staðarnøvn sum Uppi í Geil ella Ovari og Niðari vegur varðveitt sum gøtunøvn

høvdu bert Tórshavnar, Klaksvíkar og Fuglafjarðar kommuna sett gøtunøvn í gildi, greiðir hon frá.

Í Føroyum høvdu bert fyrrnevndu býir eina serstaka skipan í samband við gøtunøvn. Úti um landið var tað nýtt, at myndugleikarnir skuldu seta nøvn á vegirnar. Í staðin var tað á bygd vanligt við óoffisiellum gøtunøvnunum, sum brúkarin, vanliga fólkið, hevði sett navn á. Í síni kanning hyggur Kristin millum annað at, um hesi óoffisiellu gøtunøvnini gjørdust offisiell ella hvørji nøvn vórðu sett á gøturnar í staðin og hví.

Fram til 2002 var mannagongdin tann, at tað antin var bygdarráðið sjálvt ella ein nevnd undir bygdarráðnum, sum var mannað við staðkendum fólki, ið kom við uppskotum um gøtunøvn. Hesar

hava sostatt havt til uppgávu at navngeva gøturnar í bygdini, og hvørt ráð og nevnd er álagt at halda seg til tær reglur, sum Umhvørvisstovan setir fyri áseting av gøtunøvnunum í Føroyum.

Høvuðsstaðir og høvuðspersónar

Kristin er farin til verka við at gera millum annað spurnarkanningar til kommunurnar ella tær nevndir, ið hava havt til uppgávu at navngeva gøtur og vegir í teimum ymsu bygdunum. Har hevur hon spurt, hvussu ymsu nevndirnar eru farnar til verka. Hon hevur millum annað spurt tey, hvørjum tey hava lagt seg eftir í síni navngeving, og um tey hava havt tørv á hjálp frá teimum lokalu. Eisini verða øll gøtunøvnini greinað og tilfarið kannað sum heild, og hetta arbeiðið er hon framvegis í gongd við. Men nakrar eygleiðingar hevur hon kortini gjørt sær, ið tykjast at vera ófrávikiligar.

Tað vísir seg, at nøkur evni ganga aftur, tá tað kemur til gøtunøvn í Føroyum. Tað eru til dømis staðarnøvn, tjóðarhetjur og skald. Her skilir Havnin seg burtúr sum

høvuðsstaður og við nógv flest gøtum, ið eru beinleiðis uppkallaðar eftir fólki, ið søguliga og mentanarliga hava havt týðning fyri Føroyar. Líka sum vit síggja tað í øðrum londum.

Hon nevnrir til dømis Keypmannahavn, har skald sum H.C. Andersen, Oehlenschläger og Tordenskjold eru uppkallaðir í gøtum, sum liggja í serligum økjum av býnum. Eitt nú liggja H.C. Andersens Boulevard og Oehlenschlägersgade ávíkavist í miðbýnum og á Vesturbrúgv, ikki so langt frá H.C. Ørstedsparkini, ið liggur í sjálvari kjarnuni av býnum. Við Kongens Nytorv liggja Holbergsgade og Heibergsgade upp á tvörs beint við gamla teaturbygningin, meðan gøturnar upp á longu úti móti kanalini eru uppkallaðar eftir Tordenskjold, Herluf Trolle og Peder Skram, og vísa til menn, ið vit kenna úr donsku skipasøguni.

Soleiðis eru gøturnar uppkallaðar eftir søguligu økjunum í sjálvum býnum og skapa eitt slag av samanhangi í kortleggingina av býnum. Tað síggja vit ikki so nógv til í Føroyum, men í Havn eru fleiri einstakir persónar uppkallaðir í

